

Nr 177

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående försäljningen av statens järnvägars banvaktsstugor m. m.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Herbert Larsson* och *Magnusson* (I: 191) och den andra inom andra kammaren av fröken *Anderson* i Lerum och herr *Andersson* i Billingsfors (II: 248), har hemställts att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning beträffande möjligheterna för personalen vid SJ att på skäliga villkor förvärva för bostadsändamål avsedd fast egendom.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen II: 248.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttrande avgivits av järnvägsstyrelsen och riksrevisionsverket.

Järnvägsstyrelsen har därvid anfört följande.

Den 6 maj 1964 har Kungl. Maj:t efter riksdagens medgivande förordnat, att av Kungl. Maj:t den 19 maj 1961 för järnvägsstyrelsen lämnat be- myndigande med vissa föreskrifter, gällande under budgetåret 1961/62, jäm- väl skall gälla under budgetåret 1964/65. I återopade föreskrifter har be- stämts, att järnvägsstyrelsen har att tillse, att högsta möjliga köpeskillning erhålles och att försäljning normalt bör ske på offentlig auktion, som bli- vit på betryggande sätt kungjord. Oberoende av vilken försäljningsform som användes har dock föreskrivits, att ifrågasatta försäljningar böra på ett betryggande sätt offentliggöras.

Fall har givetvis inträffat, då försäljning av egendom som under en lång följd av år bebotts av SJ-befattningshavare blivit aktuell. SJ har i dylika fall försökt undvika, att sådan egendom säljes.

En försäljning till SJ-anställd i allmänhet utan auktionsförfarande till »skälig» köpeskillning skulle vid omgående avyttring från den anställdes sida kunna medföra realisationsvinst på egendomen. Olägenheten härav synes styrelsen emellertid bli av allt mindre betydelse ju längre egendomen för- hyrts av den anställda.

Styrelsen vill därför med tillstyrkan av motionernas huvudsyfte föreslå, att möjlighet beredes personal vid SJ, att i vissa fall utan offentliggörande förvärva dylik egendom. Som villkor härvid bör enligt styrelsens mening gälla, att dylik rätt beviljas endast för tjänsteman eller kollektivavtalsan- ställd befattningshavare (i tjänst eller pensionerad) och ev. dennes efter- levande make, som i minst 20 år som permanent bostad förhyrt bostadshu- set och som även för framtiden väntas använda huset till permanent bo-

stad. I övrigt böra de av Kungl. Maj:t givna föreskrifterna för försäljning gälla. Köpeskillingen bör i dylika fall bestämmas till gällande taxeringsvärde eller, om dylikt ej finnes åsatt, till på annat sätt framräknat uppskattningsvärde av egendomen.

Riksrevisionsverket har anfört följande.

Jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter skall avyttring av statens järnvägar tillhörig fast egendom normalt ske på offentlig auktion i syfte att härigenom erhålla största möjliga antal konkurrerande anbud. Motionärerna har emellertid — när det gäller försäljning av banvaktsstugor m. m. — aktualiserat frågan om avyttring direkt till sådan befattningshavare, som tidigare förhyrt desamma. Statens järnvägar har i sitt utlåtande, av vilket riksrevisionsverket underhand tagit del, tillstyrkt förköpsrätt, dock endast på vissa restriktiva villkor. Bland annat förutsattes att lägenheten förhyrts som permanent bostad under minst tjugo år. Ett frångående av auktionsförfarandet — innebärande att köpeskillingen fastställes utan hänsynstagande till vid försäljningstillfället rådande efterfrågan — kommer otvivelaktigt i många fall att medföra sämre försäljningsresultat än som skulle ha kunnat uppnås genom utbudande på offentlig auktion. Riksrevisionsverket anser sig därför — från de synpunkter ämbetsverket har att företräda — icke kunna tillstyrka den av motionärerna aktualiserade försäljningsformen. En ändring av formerna för försäljning av statens järnvägar tillhöriga bostadsfastigheter skulle för övrigt kunna få följdverkningar inom andra förvaltningsområden.

Utskottet. I anledning av motionärernas yrkanden får utskottet erinra om att någon ovillkorlig skyldighet för järnvägsstyrelsen att avyttra fast egendom av det slag motionärerna avser icke torde föreligga. Fall har sålunda enligt styrelsen inträffat då försäljning av egendom, som under en lång följd av år bebotts av statens järnvägars befattningshavare, blivit aktuell men där styrelsen försökt undvika försäljning. Ett sådant uppskov anser även utskottet i vissa undantagsfall motiverat.

Såsom både järnvägsstyrelsen och riksrevisionsverket framhållit skall dock avyttring av statens järnvägar tillhörig fast egendom jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter normalt ske på offentlig auktion — i syfte att härigenom erhålla största möjliga antal konkurrerande anbud. Ett frångående av auktionsförfarandet — innebärande att köpeskillingen fastställes utan hänsynstagande till vid försäljningstillfället rådande efterfrågan — kommer enligt sistnämnda verk otvivelaktigt i många fall att medföra sämre försäljningsresultat än som skulle ha kunnat uppnås genom utbudande på offentlig auktion. En ändring av formerna för försäljning av statens järnvägar tillhöriga bostadsfastigheter skulle vidare kunna få följdverkningar inom andra förvaltningsområden.

Den uppfattning riksrevisionsverket sålunda givit uttryck åt när det gäller förfarandet vid försäljning delas av utskottet som följaktligen icke kan finna det motiverat att, på sätt motionärerna yrkat, begära en särskild utredning i frågan från riksdagens sida.

I enlighet med det anförda hemställer utskottet,
att motionerna I: 191 och II: 248 icke må föranleda nå-
gon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 november 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Fritz Persson, Axel Andersson, Virgin, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Per Jacobsson, Mårtensson, Bertil Petersson, Nils Theodor Larsson, Thorsten Larsson och Strandberg; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Ståhl, Blidfors, Eliasson i Sundborn, Almgren, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Larsson i Hedenäset, Bergman, Johansson i Norrköping, Cassel, Carbell, Källstad och Tobé.